

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Šrédlové a soudců Mgr. Lucie Králové a Mgr. Soni Burešové v exekuční věci

oprávněného: **JUDr. M. P., Ph.D.**, narozený xxx
bytem xxx
zastoupeného advokátem Mgr. Jiřím Hoňkem
sídlem Opletalova 1284/37, 110 00 Praha 1

proti
povinnému: **J. P.**, narozený xxx
bytem xxx
zastoupenému advokátem Mgr. Markem Šimákem
sídlem Havlíčkova 15, 110 00 Praha 1

za účasti bývalé manželky povinného:

M. S., dříve P., narozená xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem JUDr. Jakubem Maurem
sídlem Rybná 732/25, 110 00 Praha 1 – Staré Město

pro **12 450 000 Kč s příslušenstvím,**

o návrhu bývalé manželky povinného na částečné zastavení exekuce

o odvolání povinného a bývalé manželky povinného proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 2. srpna 2021, č. j. **64 EXE 931/2021 – 262,**

takto:

Usnesení soudu I. stupně se ve výroku I. ohledně návrhu bývalé manželky povinného na zastavení exekuce v rozsahu exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. Pavla Dolanského ze dne 16. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21 – 20, mění** tak, že se exekuce v rozsahu uvedeného exekučního příkazu **zastavuje.**

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením zamítl soud I. stupně návrh bývalé manželky povinného na zastavení exekuce v rozsahu exekučních příkazů vydaných soudním exekutorem Mgr. Pavlem Dolanským:
 - ze dne 16. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21-20**, prodejem nemovitých věcí, a to bytových jednotek č. xxx a xxx v budově č.p. xxx, postavené na pozemku parc. č. xxx, a spoluvlastnických podílů na pozemcích parc. č. xxx/xxx a xxx/xxx, zapsané na LV č. xxx, obec xxx, k.ú. xxx,
 - ze dne 16. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21-23**, příkázáním z účtu manželky povinného u ČSOB a.s. č. xxx,
 - ze dne 19. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21-25**, příkázáním z účtu manželky povinného u KB a.s. č. xxx-xxx a

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

- ze dne 11. 5. 2021, č. j. **015 EX 207/21-43**, postižením obchodního podílu manželky povinného ve společnosti Cxxx xxxO s.r.o., IČO xxx (výrok I.)
- a rozhodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení v souvislosti s návrhem bývalé manželky povinného na částečné zastavení exekuce (výrok II.).

2. Soud I. stupně návrh zamítl z těchto důvodů. Dohoda o zúžení SJM nebyla založena do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, tedy soudní exekutor mohl dle § 42 odst. 3 ex.ř. vydat exekuční příkaz postihující majetek dle zákonného režimu SJM. Vymáhaná pohledávka oprávněného vznikla po zúžení SJM a za trvání manželství. SJM nebylo vypořádáno. Nebylo prokázáno, že by bývalá manželka povinného pořídila nemovité věci za její výlučné prostředky. Exekučně postižený majetek bývalé manželky povinného má tedy původ v nevypořádaném společném jmění manželů a lze ho exekučně postihnout.

3. K odvolání povinného a manželky povinného, kdy bylo zejména namítáno, že byla uzavřena smlouva o zúžení SJM a postižené nemovité věci byly pořízeny po rozvodu manželství, rozhodl odvolací soud usnesením ze dne 17. 12. 2021, č. j. **14 Co 393/2021 - 492**, kterým

- Výrokem I. změnil usnesení soudu I. stupně ve výroku I. ohledně návrhu bývalé manželky povinného na zastavení exekuce v rozsahu exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. Pavla Dolanského ze dne 16. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21 - 20**, tak, že se exekuce v rozsahu uvedeného exekučního příkazu zastavuje.
- Výrokem II. usnesení soudu I. stupně ve výroku I. ohledně návrhu bývalé manželky povinného na zastavení exekuce v rozsahu exekučních příkazů soudního exekutora Mgr. Pavla Dolanského ze dne 16. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21 - 23**, ze dne 19. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21-25**, a ze dne 11. 5. 2021, č. j. **015 EX 207/21-43**, a ve výroku II. zrušil a věc se v tomto rozsahu vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

4. **Odvolací soud** odůvodnil svůj měnící výrok následovně.

Manželství bylo uzavřeno 8. 3. 1996 a rozvedeno 4. 1. 2020. Exekuoovaná pohledávka vznikla ze smluv o půjčkách uzavřených v letech 2015 – 2016, tedy za trvání manželství. Smlouva o zúžení SJM ze dne 26. 9. 2012 nebyla vložena do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu. Exekuce byla zahájena 6. 4. 2021. Proto veškeré aspekty věci byly posuzovány dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (o.z.) účinného od 1. 1. 2014. Jednak ke dni 1. 1. 2014 existovalo manželství (§ 3028 odst. 2 o.z., resp. rozsudek NS ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 22 Cdo 6109/2017). Jednak exekuoovaný závazek povinného vznikl nejdříve v roce 2015 a „zvláštním právním předpisem“ ve smyslu § 262b odst. 1 o.s.ř. je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, který je předmětem exekuce (usnesení ze dne 23. srpna 2016, sp. zn. 20 Cdo 3416/2016).

Smlouva o zúžení SJM ze dne 26. 9. 2012 nebyla vložena do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu. Soudní exekutor tedy dle § 42 odst. 3 ex.ř. (ve znění zákona č. 139/2015 Sb. za použití čl. IV. bod 1. uvedeného zákona) mohl vydat exekuční příkazy postihující majetek, který by byl jinak v zákonném režimu společného jmění (§ 709 až § 715 o.z.).

Jelikož dluh vznikl za trvání manželství, dle § 731 o.z. lze exektovat i dluh jednoho z manželů, který vznikl za trvání manželství.

Zánikem manželství zaniká i SJM. Tedy pokud manželství povinného a jeho manželky zaniklo rozvodem 4. 1. 2020 a bývalá manželka povinného nabyla předmětné nemovité věci (postižené exekučním příkazem soudního exekutora Mgr. Pavla Dolanského ze dne 16. 4. 2021, č. j. **015 EX 207/21 - 20**) kupní smlouvou ze dne 2. 3. 2021, jsou tyto nemovité věci jejím výlučným majetkem a takový majetek nemůže být exekucí postižen.

Exekuce tedy byla v rozsahu uvedeného exekučního příkazu zastavena dle § 268 odst. 1 písm. d) o.s.ř. a usnesení soudu I. stupně bylo v tomto rozsahu dle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. změněno.

5. Výrok I. usnesení odvolacího soudu napadl **oprávněný dovoláním**. Namítal, že rozhodnutí odvolacího soudu záviselo na posouzení dosud dovolacím soudem neřešené otázky, zda z ustanovení § 736 o. z. ve spojení s ustanovením § 709 odst. 1 o. z. plyne, že majetek nabytý jedním z bývalých manželů za majetek spadající do nevypořádaného SJM spadá opět do nevypořádaného SJM (jak soudí dovolatel), anebo zda majetek nabytý jedním z manželů po zániku manželství za majetek spadající do nevypořádaného SJM se stává výlučným vlastnictvím jen tohoto manžela a do SJM již nepatří (jak předpokládá odvolací soud).
6. K dovolání oprávněného rozhodl Nejvyššího soudu ČR usnesením ze dne 7. 9. 2022, č. j. **20 Cdo 1252/2022 – 557**, ve znění opravného usnesení ze dne 3. 1. 2023, č. j. 20 Cdo 1252/2022 – 583, kterým bylo usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2021, č. j. 14 Co 393/2021 – 492, ve výroku I. zrušeno a věc byla v tomto rozsahu vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.
7. Dovolací soud nejprve vysvětlil, že judikatura (aplikovaná odvolacím soudem), že „zvláštním právním předpisem“ ve smyslu ustanovení § 262b odst. 1 o. s. ř., je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, se týká případů, kdy exekvovaný závazek vznikl za trvání manželství v období do 31. 12. 2013 a nebyl tak dán důvod aplikace právní úpravy účinné od 1. 1. 2014. (*Zde exekvovaný závazek vznikl po 1. 1. 2014 – poznámka odvolacího soudu*).
8. V projednávané věci dle dovolacího soudu je však rozhodující právní skutečností nikoliv doba vzniku závazku povinného v režimu zúženého společného jmění manželů, ale **skutečnost uzavření dohody o zúžení společného jmění manželů a její účinky**, které je způsobilá vyvolat. Za těchto výjimečných okolností (kdy došlo k zúžení společného jmění manželů do 31. 12. 2013 a ke vzniku závazku až po 1. 1. 2014), je třeba obecné pravidlo vyjádřené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3416/2016, doplnit tak, že **v případě, že dluh povinného, jenž není součástí společného jmění manželů proto, že do 31. 12. 2013 (tedy před účinností o. z.) došlo k zúžení společného jmění manželů, lze oprávněného uspokojit z výlučného majetku manželky povinného jen v případě, že to s ohledem na toto zúžení připouští právní úprava účinná do 31. 12. 2013**. Odvolací soud měl tedy návrh manželky povinného posoudit podle právních předpisů účinných do 31. 12. 2013 s tím, že dohoda o zúžení společného jmění manželů uzavřená do 31. 12. 2013 nepozbývá svých účinků po 1. 1. 2014, a proto je třeba ji respektovat i v případě, že závazek povinného vznikl po 1. 1. 2014.
9. **Oprávněný** při následném jednání odvolacího soudu dne 10. 3. 2023 uvedl, že vzhledem k tomu, že dohoda o zúžení SJM nebyla oznámena oprávněnému jako věřiteli, je vůči němu neúčinná. Proto exekvovaný závazek je v SJM a rovněž je v SJM postižený nemovitý majetek, který byl pořízen za prostředky z nevypořádaného SJM.
10. **Povinný a manželka povinného** poukazovali především na to, že postižené nemovité věci byly pořízeny po zániku manželství, proto v SJM být nemohou. Manželka povinného navíc uvedla, že o vzniku závazku povinného nevěděla.
11. **Odvolací soud** přezkoumal napadené usnesení dle § 212 a § 212a zákona č. 99/1963 Sb. (o.s.ř.) a dle zákona č. 120/2001 Sb. (ex.ř.) v platném znění (exekuce byla zahájena 6. 4. 2021) ve výroku I. ohledně návrhu bývalé manželky povinného na zastavení exekuce v rozsahu exekučního příkazu soudního exekutora Mgr. Pavla Dolanského ze dne 16. 4. 2021, č. j. 015 EX 207/21 – 20, a vázán právním názorem dovolacího soudu (§ 243g odst. 1 a § 226 odst. 1 o.s.ř.) dospěl k těmto závěrům.
12. Dle § 262b odst. 1 o.s.ř. je-li výkonem rozhodnutí postižen majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, nebo

nelze-li ho výkonem rozhodnutí postihnout, může se manžel povinného domáhat v této části zastavení výkonu rozhodnutí. O tom musí být soudem poučen.

13. Dovolací soud uložil odvolacímu soudu posoudit návrh manželky povinného podle právních předpisů účinných do 31. 12. 2013, jelikož dohoda o zúžení společného jmění manželů byla uzavřena do 31. 12. 2013.
14. Podle § 143a odst. 4 obč. zák., ve znění účinném do 31. 12. 2013, se manželé mohou vůči jiné osobě na smlouvu o zúžení společného jmění manželů odvolat jen tehdy, jestliže je jí obsah této smlouvy znám.
15. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. **21 Cdo 608/2014**, přijal závěr, že pro úspěch manžela povinného při uplatňování jeho výlučného vlastnického práva k majetku, který by **nebýt smlouvy o zúžení společného jmění, patřil do společného jmění povinného a jeho manžela**, jenž byl postižen exekucí pro vymožení závazku vzniklého jen povinnému po uzavření smlouvy o zúžení společného jmění, je tak významná nejen vědomost věřitele o obsahu smlouvy o zúžení společného jmění, ale i (ne)vědomost manžela povinného o budoucím závazku jeho manžela. Je-li manželovi povinného známo, že druhému manželovi má vzniknout závazek, a neupozorní-li věřitele na existenci smlouvy o zúžení společného jmění, podle níž některé věci, které by jinak patřily do společného jmění, jsou nyní v jeho vlastnictví, nemůže se úspěšně dovolávat svého výlučného práva k tomuto majetku. Manžel povinného nese odpovědnost za to, že věřitel povinného (oprávněný) bude znát obsah smlouvy. Pak ovšem musí mít i reálnou možnost, aby se vynětí majetku z exekuce (výkonu rozhodnutí) domohl. Jinak řečeno, jestliže manžel povinného nevěděl o budoucím závazku svého manžela nejpozději ke dni vzniku závazku, nikoli později, nemůže se věřitel úspěšně domoci uspokojení pohledávky v exekuci z jeho výlučného majetku nabytého po zúžení a vypořádání SJM (též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 1. 2015, sp. zn. 21 Cdo 4936/2014, usnesení ze dne 24. 5. 2016, sp. zn. 20 Cdo 5236/2015, usnesení ze dne 11. 3. 2019, sp. zn. 20 Cdo 180/2019).
16. Poučení oprávněného dle § 118a odst. 1, 3 o.s.ř., aby tvrdil a prokázal, že manželka povinného o závazku ke dni jeho vzniku věděla, však považoval odvolací soud za nadbytečné z následujícího důvodu.
17. Názor dovolacího soudu (i výše uvedená judikatura) vychází z předpokladu, že pro posouzení návrhu manžela povinného na zastavení exekuce je relevantní **dohoda o zúžení SJM**, zde dohoda uzavřená dne 26. 9. 2012, a to jak pro posouzení, zda dluh povinného je součástí SJM, tak pro posouzení, zda postižená nemovitá věc je výlučným vlastnictvím manželky povinného, resp. nebýt smlouvy o zúžení společného jmění, patřil by tento majetek do společného jmění povinného a jeho manželky (... „s ohledem na zúžení SJM“...).
18. V tomto případě je však situace odlišná. Manželství povinného a jeho manželky bylo rozvedeno 4. 1. 2020 a bývalá manželka povinného nabyla předmětné nemovité věci kupní smlouvou ze dne 2. 3. 2021. Předmětné nemovité věci nemohou být součástí SJM, a to ani nevypořádaného, neboť je nabyla manželka povinného po rozvodu manželství. Zánikem manželství rozvodem zaniká i SJM, resp. po rozvodu manželství již majetek nabytý každým z bývalých manželů nemůže být součástí manželského majetkového společenství a je výlučným majetkem každého z bývalých manželů (§ 708 obč. zák. a contrario). Tyto věci jsou **výlučným majetkem** bývalé manželky povinného, **a to bez ohledu na účinky zúžení SJM**. Účinky zúžení SJM ve vztahu k tomuto majetku již nemohou nastat, neboť SJM již zaniklo rozvodem manželství. Tento závěr, že nelze nařídít exekuci na majetek, který v době zahájení exekuce do společného jmění nepatřil, neboť jej manžel povinného nabyl do svého výlučného vlastnictví až po zániku manželství jeho rozvodem, tedy až po zániku

společného jmění, podporuje i judikatura (viz usnesení NS ze dne 1. 12. 2017, sp. zn. **20 Cdo 4490/2017**).

19. Konstrukce namítaná oprávněným, kdy oprávněný odkazuje na § 709 odst. 1 a § 736 o.z., že předmětný majetek byl nabyt z prostředků z nevypořádaného SJM, a proto se stal součástí nevypořádaného SJM, není správná. (Dovolací soud se touto dovolací námitkou oprávněného nezabýval).
20. Dle § 709 odst. 1 o.z. součástí společného jmění je to, čeho nabyl jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství (s uvedenými výjimkami).
21. Dle § 736 o.z. je-li společné jmění zrušeno nebo zanikne-li, anebo je-li zúžen jeho stávající rozsah, provede se likvidace dosud společných povinností a práv jejich vypořádáním. Dokud zúžené, zrušené nebo zaniklé společné jmění není vypořádáno, použijí se pro ně ustanovení o společném jmění přiměřeně.
22. Základním rozlišovacím kritériem pro určení, které majetkové hodnoty (věci) do SJM patří a které nikoliv, je časová hranice vzniku, resp. zániku manželství. Majetkové hodnoty nelze nabývat do SJM, pokud společné jmění neexistuje. Předmětné nemovité věci nebyly nabyty za trvání manželství, ale po rozvodu. Proto tento nemovitý majetek nemohl být nikdy součástí SJM dle § 709 odst. 1 o.z., a to ani tehdy, pokud by na úhradu kupní ceny byly použity prostředky z nevypořádaného SJM. Věcněprávní účinky kupní smlouvy ze dne 2. 3. 2021 (§ 1105 o.z.) nastaly po zániku manželství.
23. Úvaha oprávněného, že původ finančních prostředků se odráží v druhu vlastnického práva (výlučné vlastnictví x společné jmění manželů) by měla relevanci jen v případě nabývání věci za trvání manželství, tedy do společného jmění manželů (viz např. rozsudek NS ČR ze dne 19. 4. 2000, sp. zn. 22 Cdo 1658/98).
24. Dle § 268 odst. 1 písm. d) o.s.ř. (§ 52 odst. 1 ex.ř.) exekuce bude zastavena, jestliže postihuje věci, které jsou podle § 321 a § 322 vyloučeny nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit.
25. Odvolací soud proto postupoval dle § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a změnil napadené usnesení ohledně předmětného exekučního příkazu ze dne 16. 4. 2021, č. j. 015 EX 207/21 – 20, tak, že exekuci postihující tam uvedené nemovité věci částečně zastavil dle § 268 odst. 1 písm. d) o.s.ř. ve spojení s § 268 odst. 4 o.s.ř. Exekucí je nepřipustně poškozen výlučný majetek bývalé manželky povinného.
26. O nákladech řízení o částečném zastavení exekuce mezi oprávněným a bývalou manželkou povinného, které spočívají v nákladech řízení před soudem I. stupně, v nákladech dvou odvolacích řízení a v nákladech dovolacího řízení, odvolací soud nerozhodoval. Bývala manželka povinného podala návrh na zastavení exekuce, v němž se domáhala částečného zastavení exekuce ohledně celkem čtyř exekučních příkazů. Usnesením ze dne 17. 12. 2021, č. j. 14 Co 393/2021 - 492, odvolací soud výrokem II. tohoto usnesení zrušil napadené usnesení soudu I. stupně ve výroku o věci samé ohledně tří exekučních příkazů a rovněž ve výroku o nákladech řízení. Proto o nákladech celého řízení o návrhu manželky povinného na částečné zastavení exekuce rozhodne soud I. stupně až v konečném rozhodnutí ve věci dle § 224 odst. 3 o.s.ř.
27. Jelikož exekuce bude nadále pokračovat a návrh na částečné zastavení exekuce podala jen manželka povinného, nerozhodoval odvolací soud o náhradě nákladů řízení mezi oprávněným a povinným, neboť o nich rozhodne soudní exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce.

Shodu s prvopisem potvrzuje D. B.

28. Odvolací soud jen závěrem upozorňuje, že rozhodnutím dovolacího soudu zůstal nedotčen výrok II. usnesení ze dne 17. 12. 2021, č. j. 14 Co 393/2021 – 492.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR v Brně prostřednictvím soudu I. stupně, jestliže Nejvyšší soud ČR posoudí dovolání jako přípustné. Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí (výjimky stanoví § 238 a § 238a o.s.ř.), jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Praha 10. března 2023

JUDr. Jana Šrédlová v. r.
předsedkyně senátu